

Státní okresní archiv Klatovy

Újezdní školní rada Klatovy

1874–1950

Inventář

EL NAD č.: 1619

AP č.: 640

Eva Ulrichová

Klatovy 2017

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	5
III. Archivní charakteristika archivního fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	6
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	6
Seznam použitých pramenů a literatury	7
Příloha: Seznam použitých zkratk	8
Inventární seznam	9

Úvod

I. Vývoj původce archiválií

Místní školní rady se zřizovaly na základě zákona č. 48/1868 ř. z., kterým byla vydána pravidla o postavení školy k církvi. Dohlížely na dodržování školských zákonů a nařízení vyšších školských úřadů, na školní docházku a na chování žáků. Dále se staraly o finanční i věcné potřeby školy, včetně školních budov i pozemků. Členové místní školní rady byli voleni ze zástupců školy, obce a náboženských společností. Volební období trvalo tři roky.

Podle tohoto nařízení vznikla i Místní školní rada v Klatovech, z nejstaršího období však nejsou o její činnosti zprávy. Pod svojí správou měla obecnou a měšťanskou školu chlapeckou a obecnou a měšťanskou školu dívčí, které navštěvovali žáci z přiškolených obcí Klatovy, Chaloupky, Novákovice, Lomec, Luby, Slavošovice, Sobětice a Tajanov. V následujícím období se zvyšoval na jednotlivých školách počet paralelních tříd, pro které místní školní rada pronajímala místnosti v různých domech v Klatovech.

Dne 23. února 1884 se místní školní rada na svém zasedání usnesla podat žádost k c. k. zemské školní radě o povolení stavby nové školní budovy. Avšak na další schůzi v dubnu 1884 projednala možnost úpravy tzv. staré gymnaziální budovy. Toto rozhodnutí c. k. Okresní školní rada v Klatovech schválila. Přesto byla tato školní budova i po úpravách ve špatném stavu, proto v roce 1892 nařídila c. k. okresní školní rada vyhledání vhodného stavebního místa pro novou školní budovu. V roce 1895 bylo schváleno místo u sv. Rocha. Ale nová místní školní rada v roce 1897 jednohlasně rozhodla, po zjištění skutečného stavu všech školních budov, že pro potřeby chlapeckých škol upraví stávající školní budovu.

V roce 1897 požádala místní školní rada c. k. okresní školní radu o rozdělení správy chlapeckých škol. Výnosem c. k. zemské školní rady ze dne 4. června 1898 a přípisem c. k. okresní školní rady ze dne 19. června 1898 bylo rozdělení povoleno. Po rozdělení byly v Klatovech dvě obecné chlapecké školy: pětitřídní obecná škola chlapecká spojená se školou měšťanskou a samostatná pětitřídní obecná škola chlapecká, která byla umístěna v upravené budově hospodářské školy.

Výnosem c. k. zemské školní rady ze dne 13. června 1904 bylo povoleno rozdělení obecné školy dívčí na dvě, a to na pětitřídní obecnou školu dívčí spojenou s měšťanskou školou dívčí a pětitřídní samostatnou obecnou školu dívčí s pěti postupnými třídami, která byla umístěna v bývalé budově chlapecké obecné školy v Nádražní ul. č. 53.

Na schůzi místní školní rady dne 23. prosince 1901, jíž se zúčastnili členové c. k. okresní školní rady, bylo zahájeno jednání o stavbě nové školní budovy. Bylo ustanoveno, že se ke stavbě použije již dříve schválená parcela u sv. Rocha. Stavba byla zahájena 10. srpna 1903. Stavitelem

byl J. Horák. Nová školní budova čp. 50 pro školy chlapecké byla otevřena od školního roku 1904–1905.

Dne 15. července 1920 bylo usnesením obecního zastupitelstva zadáno vypracování plánů na stavbu školní budovy čp. 185 pro obecnou a měšťanskou školu, která byla zahájena v červnu 1923. Stavbu podle návrhu architekta Ladislava Skřivánka z Prahy provedly firmy Václav Beneš a Josef Strejc z Klatov za 1 616.000,- Kč. Dokončena byla v roce 1925.

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 došlo k rozpuštění místních školních rad k 31. prosinci 1920 vládním nařízením č. 605/1920 Sb., o místních radách školních a o místních výborech školních (pro školy menšinové). Nové místní školní rady a místní školní výbory (pro menšinové školy) byly voleny k 1. lednu 1921. Funkční období bylo čtyřleté, náplň činnosti zůstala stejná. Přímý dozor nad činností rady vykonávali okresní a zemští školní inspektoři. Místní školní rada v Klatovech byla zvolena dne 22. ledna 1921. Zvoleno bylo devět zástupců školní obce a tři náhradníci. V dalších letech probíhaly pravidelně volby do místní školní rady dle platných zákonů.

V roce 1935 byl vydán zákon č. 233/1935 Sb., kterým se měnily a doplňovaly zákony o zřizování a vydržování veřejných měšťanských škol, o docházce do nich a o jejich správě, kterým se mimo jiné zřizoval na místě dosavadní místní školní rady správní orgán společný pro školní obce i pro školní újezd, nazvaný újezdní školní rada. Rozšířen byl vládním nařízením č. 153/1937 Sb., o újezdních školních radách. Do obvodu Újezdní školní rady v Klatovech patřily obce Andělice, Bolešiny, Čínov, Dolany, Dolní Lhota, Chaloupky, Kal, Klatovy, Kosmáčov, Koryta, Kydliny, Lomec, Loreta, Luby, Malá Víska, Mochtín, Novákovice, Obytce, Ostřetice, Poborovice, Sekrýt, Slavošovice, Sobětice, Svrčovec, Štěpánovice, Tajanov, Točnick, Tupadly, Volenov, Vrhavěč.

V období okupace bylo vládním nařízením č. 115/1941 Sb., o složení místních (újezdních) školních rad, ustanoveno, že členy místní školní rady jmenoval přednosta okresního úřadu. Tak tomu bylo i v Klatovech, kde byli podle návrhu okresního úřadu dne 2. července 1941 jmenováni noví členové újezdní školní rady. K další změně došlo v roce 1943, kdy se nařízením ministra školství č. 302/1943 Sb., o místní školské správě, zrušily místní školní rady. Jejich pravomoc přešla na starostu obce v sídle školní rady, nebo mohl být k tomuto účelu jmenován jiný člen obecní rady, v případě potřeby i jiná osoba (pověřený představený školní obce). Poslední schůze Újezdní školní rady v Klatovech se konala 9. prosince 1943, po ní předseda pan Bicek předal veškerou agendu vládnímu komisaři panu Rauschrovi.

K obnovení místních školních rad v roce 1945 došlo na základě výnosu MŠO č. 96/1945 (pokyny o úřadování školních úřadů (orgánů) místní, okresní a zemské správy). Jejich činnost se řídila vládním nařízením z roku 1920. V březnu 1946 bylo zvoleno 14 členů Újezdní školní rady v Klatovech.

Činnost místních (újezdních) školních rad ukončil zákon č. 279/1949 Sb., o finančním hospodaření národních výborů, podle kterého byly od 1. ledna 1950 zrušeny školní obce a školní újezdy. Jejich práva a závazky přešly na stát a finanční prostředky se staly součástí rozpočtu místního národního výboru v obci, v níž měla škola sídlo. Dne 12. dubna 1950 byl uzavřen rozpočet školní obce a újezdu za rok 1949.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Dochované archiválie se pravděpodobně po celou dobu existence místní a újezdní školní rady nacházely v budově Městského úřadu v Klatovech. Kdy byly archiválie předány do archivu, se nepodařilo dohledat. Rovněž vznik fondu Místní školní rady Klatovy, EL NAD 1541, se nedá určit. Archivní fond Újezdní školní rada Klatovy, EL NAD 1619, byl založen 18. prosince 1997, kdy došlo k vyčlenění 5 finančních knih z fondu AM Klatovy. Spisy byly vyčleněny vnitřní změnou č. 2/2016, čj. SOAP/040–0106/2016 z Vrchlického gymnasia Klatovy EL NAD 1327.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Ve fondu jsou archiválie místní školní rady z let 1874–1935 a újezdní školní rady z let 1935–1950, celkový časový rozsah je 1874–1950. Jazykem archiválií je čeština. Archiválie jsou poškozeny prachem.

Fond obsahuje 32 úředních knih (0,36 bm) z let 1874–1950 a 1 karton (0,11 bm) spisů z let 1874–1916, celkem 0,47 bm.

V rámci pořádání školních rad v Klatovech došlo ke sloučení archiválií dvou fondů: Místní školní rada Klatovy, EL NAD 1541, z let 1874–1928, 5 knih a 1 balík, celkem 0,11 bm a Újezdní školní rada Klatovy, EL NAD 1619, z let 1911–1950, 27 knih, celkem 0,32 bm. Jedná se o archiválie jednoho původce, u kterého se podle nového zákona změnil pouze název.

Z tohoto důvodu byl zrušen archivní fond Místní školní rada Klatovy, EL NAD 1541, čj. SOAP/040–0909/2016 ze dne 20. 9. 2016.

Při pořádání fondu nebyla provedena žádná vnitřní skartace.

Pořádání a inventarizace fondu proběhly podle vyhlášky č. 645/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dále podle Metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek čj. SOAP/006-0767/2010 a jeho dodatků čj. SOAP/006-1300/2014, Základních pravidel pro zpracování archiválií čj. MV-46913/AS-1/AS-2013 a Metodického pokynu Archivní správy MV v Praze čj. AS/1-2-2020/99.

Pro uspořádání archiválií daného archivního fondu bylo použito následující pořádací schéma:

I. Úřední knihy

- a) Správní knihy
- b) Evidenční knihy
- c) Účetní knihy

II. Spisový materiál

Spisy

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archivní fond obsahuje knihy zápisů ze schůzí z let 1874–1928, které poskytují přehled o složení místní školní rady a její činnosti v daných volebních obdobích. Ve fondu se dochovala neúplná řada matrik žáků z let 1911–1923, kam se zapisovaly všechny školou povinné děti v celé školní obci. Dále se zde nachází účetní knihy z let 1947–1950 (hlavní knihy, pokladní deníky). Z těchto archiválií lze čerpat informace o způsobu hospodaření újezdní školní rady. Dalšími archiváliemi jsou spisy z let 1874–1916, které obsahují korespondenci s okresní školní radou a zemskou školní radou.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Archivní fond zinventarizovala v roce 2016 a archivní pomůckou opatřila v roce 2017 ve Státním okresním archivu Klatovy Eva Ulrichová.

V Klatovech 23. 3. 2017

Eva Ulrichová

Seznam použitých pramenů a literatury

SOkA Klatovy, fond *Archiv města Klatovy*, knihy inv. č. 1150, 1161, 1163, 1176.

SOkA Klatovy, fond *I. měšťanská škola dívčí Klatovy*, knihy inv. č. 1017–1019.

SOkA Klatovy, fond *I. měšťanská škola chlapecká Klatovy*, knihy inv. č. 612–615.

SOkA Klatovy, fond *I. obecná škola dívčí Klatovy*, knihy inv. č. 288–290.

SOkA Klatovy, fond *I. obecná škola chlapecká Klatovy*, knihy inv. č. . 440–443.

Říšský zákoník (Reichsgesetzblatt). Vídeň: c. k. dvorní a státní tiskárna, 1868.

Sbírka zákonů a nařízení státu československého. Praha: Státní tiskárna, 1920.

Sbírka zákonů a nařízení státu československého. Praha: Státní tiskárna, 1935.

Sbírka zákonů a nařízení státu československého. Praha: Státní tiskárna, 1937.

Sbírka zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava. Praha: Tiskárna Protektorátu Čechy a Morava, 1941.

Sbírka zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava. Praha: Tiskárna Protektorátu Čechy a Morava, 1943.

Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé. Praha: Státní tiskárna, 1949.

Věstník ministerstva školství a osvěty. Praha: Státní nakladatelství, 1945.

JANÁK Jan, HLEDÍKOVÁ Zdeňka, DOBEŠ Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

TOPINKA, Jiří a kol. Příspěvek k pořádání školských fondů, *Archivní časopis*, 2008, roč. 58, č. 2.

Příloha: Seznam použitých zkratk

AM	archiv města
AP	archivní pomůcka
AS	archivní správa
bm	běžný metr
c. k.	císařsko-královský
čj.	číslo jednací
čp.	číslo popisné
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn.	evidenční jednotka
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
MěÚ	městský úřad
MŠO	Ministerstvo školství a osvěty
MŠR	místní školní rada
MV	Ministerstvo vnitra
OŠR	okresní školní rada
OÚ	obecní úřad
přír. č.	přírůstkové číslo
roč.	ročník
ř. z.	říšský zákoník
Sb.	sbírka zákonů
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
SOKA	státní okresní archiv
ukn	úřední kniha
ÚŠR	újezdní školní rada
ZŠR	zemská školní rada

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
---------	-------	---------------	----------------

I. Úřední knihy

a) Správní knihy

1	Zápisy ze schůzí MŠR (8. 1. 1874 – 5. 4. 1882)	1874–1882	ukn 1
2	Zápisy ze schůzí MŠR (8. 5. 1882 – 18. 2. 1894)	1882–1894	ukn 2
3	Zápisy ze schůzí MŠR (30. 6. 1894 – 24. 9. 1902)	1894–1902	ukn 3
4	Zápisy ze schůzí MŠR (30. 5. 1912 – 30. 10. 1923)	1912–1923	ukn 4
5	Zápisy ze schůzí MŠR (13. 12. 1923 – 4. 8. 1928)	1923–1928	ukn 5

b) Evidenční knihy

6	Matrika žáků B	1911–1921	ukn 6
7	Matrika žáků C	1911–1920	ukn 7
8	Matrika žáků Č	1911–1921	ukn 8
9	Matrika žáků D	1911–1920	ukn 9
10	Matrika žáků E	1911–1921	ukn 10
11	Matrika žáků F	1911–1921	ukn 11
12	Matrika žáků G	1911–1922	ukn 12
13	Matrika žáků H	1911–1923	ukn 13
14	Matrika žáků CH	1911–1923	ukn 14
15	Matrika žáků J	1911–1923	ukn 15
16	Matrika žáků K	1911–1922	ukn 16
17	Matrika žáků L	1911–1923	ukn 17
18	Matrika žáků M	1911–1923	ukn 18
19	Matrika žáků N	1911–1921	ukn 19
20	Matrika žáků O	1911–1920	ukn 20
21	Matrika žáků – Chaloupky	1911–1921	ukn 21
22	Matrika žáků – Lomec	1911–1921	ukn 22
23	Matrika žáků – Luby	1911–1921	ukn 23
24	Matrika žáků – Novákovice	1911–1921	ukn 24
25	Matrika žáků – Slavošovice	1911–1922	ukn 25
26	Matrika žáků – Sobětice	1911–1923	ukn 26

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
27	Matrika žáků – Tajanov	1911–1921	ukn 27
c) Účetní knihy			
28	Hlavní kniha (školní újezd)	1949	ukn 28
29	Hlavní kniha (školní obec)	1949	ukn 29
30	Pokladní deník (školní újezd)	1947–1950	ukn 30
31	Pokladní deník (školní obec)	1947–1950	ukn 31
32	Pokladní deník	1948–1950	ukn 32

II. Spisový materiál

Spisy

33	Úřední korespondence – OŠR, ZŠR	1874–1916	kar 1
----	---------------------------------	-----------	-------

Název archivní pomůcky:	Újezdní školní rada Klatovy
Značka archivního fondu:	ÚŠR Klatovy
Časové rozmezí:	1874–1950
Počet evidenčních jednotek:	33 (32 úředních knih, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	33
Rozsah v bm:	0,47
Stav ke dni:	23. 3. 2017
Zpracovatel archivního fondu:	Eva Ulrichová
Zpracovatel archivní pomůcky:	Eva Ulrichová
Počet stran:	12
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Pavel Havlovič dne 23. 3. 2017– čj. SOAP/040-0267/2017